

Objava vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Izšel dnevno razen sobot,
nedelj in praznikov.

CHICAGO, ILL., TOREK, 18. JUNIJA (JUNE 18), 1935. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 118

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Oblačilno delavstvo pripravljeno na spopad z delodajalci

"Niti koraka nazaj!" je njih geslo, ko magnetne, pijani zmage z razveljavitvijo NRA, skušajo uničiti delavske pridobitve. Priprave na stavko. Na izredni seji odborov glavnih krojaških organizacij je bila tudi izražena želja po samostojni delavski stranki

New York. — Voditelji krojaških organizacij so pozvali oblačilne delavce širom dežele, naj bodo pripravljeni na odločen boj proti delodajalcem. Po vseh oblačilnih centrih bodo izvedeni strešnji razgovori. Po vseh oblačilnih centrih bodo izvedeni strešnji razgovori. Po vseh oblačilnih centrih bodo izvedeni strešnji razgovori.

roma bomo delovnik skušali še skrajšati in svrhu znižanja brezposelnosti." Kritizira vrhovno sodišče, ker polaga lastninske pravice nad človeške pravice. Tudi on je sličenega mnenja kakor Joseph Schlossberg z ozirom na delavsko politično akcijo. V tej razsodbi vidi najmočnejši argument za ustanovitev delavske stranke. Če bi delavstvo imelo v kongresu svoje zastopnike, bi lahko odločevalo tudi pri nastavljanju vrhovnih sodnikov.

Neorganizirane oblačilne delavce kliče v unijo. Pravi, da zdaj lahko vidijo svojo zmotu. Prepričan je, da ne potrebujejo unije, ker imajo protekcijo v NRA. Zdaj lahko sprevidijo, da so živeli v iluziji. Po razveljavitvi NRA so bili zopet postavljeni pod kap. Na drugi strani imajo organizirani delavci prav toliko protekcije kot prej — v svojih unijah. In te unije naj se pridružijo vsi za protekcijo svojih interesov.

ILGW, ki se je v zadnjih dveh letih razvila v mogočno unijo in priborila najboljši pravilnik, stoji v New Yorku pred veliko stavko. Takojo po razveljavitvi NRA je ena podjetniška skupina zaključila, da ji preseda unijška "diktatura". S potekom pogodbe 1. junija v branži za ženske suknje, kjer dela 35.000 delavcev, so pričeli od unije zahtevati nekatere važne koncesije z ozirom na kontrolo delavnice. Unija noče o tej zahtevi nič slišati, ker se zaveda, da bi to odprlo vrata znojničnim razmeram. Vse krojače v tej branži je pozvala, naj bodo pripravljene na generalno stavko, ki lahko izbruhne vsak čas.

Razveljavitve NRA lahko pomeni povratek znojničnih razmer v oblačilno industrijo radi dejstva, da je ta industrija izmed vseh najbolj podvržena "čizlenju." Dasi so delavci sedaj dobro organizirani v vseh branžah, se unijški voditelji dobro zavedajo nevarnosti. V sled tega tudi pozivajo delavce, naj se odločno postavijo v boj proti vsaki redukciji ali podaljšanju delovnika.

Ruska "čistka" izključila 26% komunistov. Taškent, USSR, 17. jun. — Pri čistki (čiščenju) komunistične stranke v sovjetski republiki Uzbekistan je bilo izključenih 26 odstotkov članov. Vzroki izključitve so bili moralna korupcija, hinavstvo in birokracija. Prizadetih je 3296 krajevnih organizacij, 106 osnovnih in višjih šol in 1684 kolektivnih kmetij.

Madžari se tudi vračajo k staremu paganstvu. Budapešta, 17. jun. — Ogrska vlada je razpustila organizacijo, ki je bila obtožena, da propagira primitivno madžarsko pagansko vero. Člani časte pradednega skitijanskega vojnega boga Hadurja, kateremu darujejo goveje in prašičje meso, pšenico in sadje.

Domače vesti

Rojak ustreljen. North Chicago. — Anton Dolinar, star 51 let, je bil v nedeljo ustreljen po nesreči na strelišču Slovenskega strelskega kluba. Dolinar je bil s svojim petletnim sinom v šotoru, kjer so točili pijačo, ko je prišla krogla skozi platno in ga zadela v glavo. Šerif zdaj išče nerodnega strelca.

Dve nesreči v rovu. Coverdale, Pa. — Dne 10. t. m. se je poskušoval na nogi pri delu v premogovniku Adolf Tomšič, predsednik federacije društev SSPZ v zapadni Penni. Zdravi se doma. — Dne 11. junija se je v istem premogovniku ponesrečil John Bele, ki je precej poznan po westmorelandskem okraju. Zlomilo mu je no go in morali so mu jo odrezati. Nahaja se v St. Joseph bolnišnici.

Članica v bolnišnici. Escanaba, Mich. — V tukajšnji bolnišnici, 806 S. 11th St., se nahaja Helena Ajdišek, ki je bila operirana. Članica je društva Tabor št. 387 SNPJ v Trauniku, stanuje pa v Limestoneu.

Nov grob mladeniča. Cleveland. — Zadnje dni je umrl 22-letni John Rozman. Zapuška starše, brata in sestro ter starega očeta po materi. Njegov oče je doma iz Mirne peči na Dolenjskem.

Nesreča. Hartwick, N. Y. — Rojak Frank Mele je komaj ozdravel po težki operaciji in že je moral nazaj k zdravniku. Zlomil si je roko in vzelo bo več tednov predno bo dober za delo.

Vesti iz Južne Amerike. Buenos Aires, Arg. — Anton Žerjak, doma s Krasa, je pred kratkim utonil pri ribolovu v Chacui. V starem kraju zapuška ženo in otroke. — V Paternalu so bili poročeni Tone Lazar in Marija Hrast, oba iz Sedla pri Breginju ter Ivan Sivec in Roza Bergins, oba iz Drežnice.

Nov ustroj NRA pričel s poslovanjem

Roosevelt imenoval O'Neila za načelnika

Washington, D. C., 17. jun. — Predsednik Roosevelt je včeraj s posebno odredbo podaljšal življenje oskubeni NRA v smislu resolucije, sprejete v kongresu pretekli teden, do 1. aprila prihodnjega leta.

Nova NRA bo funkcionirala v mejah restrikcij, ki jih je določilo federalno vrhovno sodišče v svojih odlokih, kar pomeni, da bo le nekakšna raziskovalna ustanova in kot taka zbirala podatke o učinkih izvajanja industrijskih pravilnikov, katere je vrhovni tribunal razveljavil. Poleg tega bo skušala pridobiti industrije za prostovoljno izvajanje določb razveljavljenih pravilnikov.

Za načelnika novega odbora NRA je predsednik imenoval Jamesa L. O'Neila, za člana pa L. C. Marshalla, P. L. Cooneyja in G. L. Berryja. Poleg tega odbora je Roosevelt ustanovil posvetovalni svet, ki bo sodeloval z odborom NRA. V tem svetu so William Green, predsednik ADF, Phillip Murray, Charles Edison, Howell Cheney, E. N. Blair in W. H. Hamilton.

Rudarska stavka poravnana

Wilkes-Barre, Pa. — Večtedenska stavka proti Glen Alden Coal Co. je bila končana, ko je družba podpisala dogovor z unijo Anthracite Miners of Pennsylvania.

Lewisova unija UMWA ne bo smela v smislu dogovora odrediti dela članom nove unije v premogovnikih te družbe, ki je naznanila, da bo takoj uposlila 1500 članov te unije. Rudarji, ki so odgovorni za nasilstva v pravkar končani stavki, ne morejo dobiti dela, se glasi neka določba v sklenjenem dogovoru.

Masni samomor preprečen na Ogrskem

Budimpešta, 17. jun. — Trinajst moških in petnajst žensk je v soboto poskusilo s samomrom na Ogrskem v teku petih ur, kar je rekord, toda poskus v vseh primerih je bil preprečen.

ITALIJA IŠČE KULIJE ZA GRADNJO CEST V AFRIKI

Mussolini poveljuje militaristično slavo starega Rima

London, 17. jun. — Poročila, ki so dospela v London iz Hongkonga, se glase, da so italijanski poslanik v Peipingu in italijanski konzulat v južni Kitajski dobili instrukcije, naj se pogajajo z ameriški konzulom glede rekrutiranja 25.000 kulijev, katere naj bi poslali v italijansko Somalijo, kjer bi gradili militaristične ceste.

Izvedelo se je tudi, da je Mussolini iskal cene delavcev v Egiptu in v holandski vzhodni Indiji, kjer pa je naletel na odpor in sedaj upa, da bo imel več uspeha na Kitajskem.

Rim, 17. jun. — Diktator Mussolini je včeraj govoril pred 7000 vojnimi veterani in jih navduševal za vojno. Rekel je, "da smo mi narod vojakov, ki zametuje besede in hoče akcije. Bodočnost modernega Rima mora biti prav tako mogočna kakor je bila starega Rima."

Govoril je veteranom pred starim Kolizejem, impozantnim spomenikom dobe, ko je Rim vladal skoro vsemu poznemu svetu. "To kamenje", je rekel Mussolini, "je priča mogočnosti Rima, katero je ustvaril s svojo oboroženo silo. Nihče nam ne more omajati vere v obnovitev mogočnosti rimskega imperija." Medtem, ko je diktator poveljeval slavo starega Rima, je Italija pospešila akcijo, da čimprej mobilizira vso svojo finančno, ekonomsko in vojaško silo proti Abeziniji. Splošno mnenje je, da bo vojna med Italijo in Abezinijo izbruhnila v jeseni, ko mine deželna sezona.

Zadnjo soboto je Mussolinijev režim izdal odredbo, da se srebrni denar potegne iz obtoka. Vsi, ki ga lastujejo, ga morajo izročiti državnim blagajni, da bo (Dalje na 3. strani.)

Kaišek se uprl japonskim militaristom

Pozvan je bil v Tokio, on pa noče iti

London, 17. jun. — Iz Hongkonga poročajo, da so kitajski pomorščaki na dveh križarkah rebelirali v pristanišču Kantona. Križarki sta hoteli dezertirati, toda topovi na obrežju so ju prisilili, da sta se podali.

Sanghaj, 17. jun. — Japonski militaristi so odločno sklenili, da mora biti maršal Čiang Kaišek strmoglavljen in Kitajska mora dobiti novo vlado, ki bi kooperirala z Japonsko. Kaišek je bil pred enim tednom pozvan v Tokio na konferenco, ki se je imela vršiti o "temeljnih problemih kitajsko-japonske ekonomske, finančne in vojaške kooperacije", toda kitajski diktator je odklonil poziv. To se je izvedelo včeraj kljub temu, da je Kaiškova vlada potlačila vse vesti glede tega.

Najnovejša vest se glasi, da bo Kaiškova vlada zapustila Nanking in se bo preselila v mesto Sian v provinci Šensi.

V severni Kitajski so Japonci zasedli železnico Peiping-Liaoning in vzeli vse telegrafске linije pod svojo kontrolo.

Kozaška policija v Penni odpravljena

Konec brutalne "Coal & Iron" policije

Harrisburg, Pa. — Gubernar George H. Earle je te dni podpisal sklep državne zbornice, s katerim je bila famozna premogovno-železarska policija, takozvani pennsylvanski kozaki, odpravljena. Žalostna zgodovina te brutalne privatne policije, ki je z železno pestjo vladala v vseh kompanijskih mestih velikih premogovnih in jeklarskih aredišč Pennsylvanije, zayzema dolgo dobo. V vseh večjih stavkah rudarjev in drugih delavcev je bila aktivna in pustila je za seboj krvavo sled neštetihi ubitih in pohabljenih stavarjev. V zbornici je zdaj drugi predlog, ki določa, da delodajalci v Pennsylvaniji ne smejo najemati in plačevati šerifskih deputitjev za svojo policijsko službo.

McLevy zahteva izredno zasedanje

Relifni sklepi niso sprejeti

Harford, Conn. — Jasper McLevy, delavski župan v Bridgeportu, se je obrnil na gubernerja z apelom, naj skliče izredno zasedanje legislature, ki je morala končati redno zasedanje v smislu ustave. McLevy zahteva izredno zasedanje, ker ni legislature sprejela skoraj nobenega relifnega načrta.

Namesto, da bi reševala ta problem, se je zadnje dneve zasedanja vrgla na delitev služb, vsled česar so socialistični poslanci iz Bridgeporta zapustili zbornico v znak protesta. Socialisti so s svojo opozicijo toliko uspeli, da v sprejetem nakupnem davku niso obdavčena nekatera živila — kruh, mleko, sočevje in sadje, ribe in meso.

Mesto Bridgeport je od legislature dobilo dva zakona, ki mu naj pripomoreta do svobodnejšega dihanja. En zakon se nanaša na mestne službe, ki bodo v bodoče prišle pod "civil service" klasifikacijo, kar pomeni odpravo političnega koritarstva. Drugi zakon pa vrača mestu finančno samostojnost — županu daje pravico, da nastavi svojo davčno komisijo. Po prejšnjem zakonu jo je imenovala državna administracija.

MILICA ZASEDLA OMAHO V STAVKARSKI VOJNI

Gubernar poslal ultimatum stavkarjem in kompaniji

DRUGI RANJENEC UMRL

Omaha, Neb., 17. jun. — Druga žrtev petkovih izgrediv v stavki cestnih železničarjev je danes podlegla poškodbam. Žrtev je Dewey R. McCoy, ki je bil težko ranjen, ko je policija otvorila ogenj na stavkarje.

Omaha, Neb., 17. jun. — Gubernar Cochran, ki je poslal miličnike v Omaha in razglasil obredno stanje, da tako prepreči nadaljnje nemire, je naslovil ultimatum stavkarjem in družbi, da morata takoj poravnati konflikt. V krvavih izgrediv, ki so izbruhnili v zadnjih dneh, sta bili dve osebi ubiti in 150 drugih ranjenih.

Cochran pravi v ultimatu, da morata sporni stranki imenovati svoje reprezentante v posebni odbor do 10. danes zjutraj. Ta odbor mora potem imenovati načelnika, in ako se glede tega ne bi mogli zediniti, ga bo imenoval on.

Gubernar je dalje odredil, da mora kompanija odslužiti vse oborožene čuvaje, ki strajkoje cestne vozove, vsi plačani organizatorji pa morajo prenehati s svojimi aktivnostmi. Dogovor, katerega bodo sklenili predstavniki stavkarjev in družbe, mora biti v veljavi najmanj eno leto, pravi gubernar v svoji izjavi, v kateri je tudi namignil, da ga bo on izvajal z vojaško silo v slučaju, da bi ga skušala ena ali druga stranka ignorirati.

Freeport, Ill., 17. jun. — Stavka proti Stover Manufacturing Co., ki je zadnji petek izzvala izgrede, v katerih je bilo šest oseb ranjenih in je nad stavkarje gubernar poslal miličnike, je bila sinoči končana.

Posredovalci, med katerimi je bil tudi gubernar Horner, so naznanili, da sta sporni stranki sprejeli dogovor, ki določa zvišanje meze za pet odstotkov, katero mora ostati v veljavi do 1. maja prihodnjega leta. Stavkarji so zahtevali tudi priznanje unije, kar pa je družba odklonila. Dalje je bilo naznanjeno, da bo dvesto miličnikov, ki patrolirajo mesto, danes odpoklicanih.

ARETACIJE RELIFNIH DELAVCEV V TEXASU

Fort Worth, Tex. — (FP) — Policija je te dni aretirala enajst relifnih delavcev, ki so organizirali protestne demonstracije v šotarišču Adams, kjer grade vladne projekte. Uprava šotarišča je zanikala obdolžitve, da delavci dobivajo slabo in pičo hrano, kar je izzvalo demonstracije.

Preiskava, ki je bila odredjena po aretaciji delavcev, je sicer ugotovila, da so bile pritožbe upravičene, zaeno pa je obsodila demonstrante, čes, da bi lahko na drug način izvojevali svoje zahteve.

Na obravnavi so bili aretirani delavci obsojeni na mesec zapora vsak, "ker so podžigali na izgrede."

Vrhovno sodišče je ponovno pokazalo, da postavlja lastninske pravice nad človeške. (Narisanje Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Vabilo na piknik Sloge

Cleveland.—V nedeljo dne 23. junija bo imel slovenski delavski pevski zbor "Sloga" svoj prvi piknik na znani Goriškovi farmi na 262. cesti — levo od St. Clair ave. Od Nottingham kare bo vozil naš truk zastoj.

Vabimo vse Slovence in Hrvatce, prijatelje plesa in petja, da se udeležijo tega našega prvega piknika v lepi zenci. Za lačne in žejne bo skrbel odbor, za plesalce pa Zorcev trio.

Pevski zbor Sloge je bil ustanovljen prošlo jesen. Kljub težkočam in oviram, katere ima pred seboj v tej ekonomski krizi, še dobro napreduje. Z nastopom se je odzval in je pripravljen se odzvati vabilu vsaki delavski organizaciji, ki se bori za delavske pravice.

Matt Lucich (126).

Varanje delavstva

Milwaukee.—Kdor ni slep, lahko vidi; kdor ni gluhi, lahko sliši; kdor zna misliti s svojimi možgani ter čitati med vrsticami, ta lahko ve kam pes taceo moli. Posebno, če vzame upoštev kričaje v radio kakor so Coughlin, Long, Johnson in Hearst, bo spoznal, da niso nič drugega kakor zavajalci ljudstva in krmariji kapitalizma.

Pa poglejmo, komu so ti zakoni največ koristili. Delavcem in kmetom gotovo ne, kajti kmetje so danes na slabšem kakor so bili prej, delavceve je pa tudi brez dela skoraj toliko kakor ob nastopu Rooseveltove administracije.

Za delavstvo bi bila večjega pomena točka 7a, če bi bila izvajana. Ker pa vlada ni hotela nastopiti proti kršilec — pod kapitalizmom je kazen le za reveža, ne za buržuja — je ta točka postala le krpa papirja.

Najnovejša vest iz Washingtona se glasi, da se je Roosevelt ustrašil burbonskih demokratov na jugu in vzhodu in je položil revizijo ustave na policio. To je nova potrditev stare pritožbe, da Roosevelt za vsak korak napredka stori dva koraka nazaj.

V nacijski Nemčiji je strašno zagrmelo zadnji teden in velike municijske tovarne v Reinsdorfu so zletele v zrak. Po prvih poročilih je bilo tisoč delavcev, ubitih in morda jih je bilo več.

Njegov osnutek za starostno pokojnino določa \$30 na mesec za reveže, ki dosežejo 65 let starosti. Znano je pa, do podjetniki ne najemajo delavcev, ki so stari 45 let. Ta zakon torej obsoja te ljudi na 20 let životarenja, brez dela in zaslužka.

Rečem naj še to: če hočejo delavci in kmetje, da bodo sprejeti taki zakoni, od katerih bodo v resnici imeli koristi, tedaj ne smejo nagrajevati "prijatelje" iz naspotnih strank, ampak se morajo organizirati politično ter zbrati kandidate izmed sebe.

Joseph Ule.

Vesti iz vzhodnega Ohia

Bridgeport, O.—Danes, 14. junija, so listi prinesli na prvi strani s velikimi naslovi vest, da je rudarska stavka prelozila na 30. junija na pritisk predsednika Roosevelta. On da je tudi zagotovil unijske voditelje, da bo do tega dne sprejet tako zvani Guffyjev načrt za regulacijo premogovne industrije, za kar se največ vrši borba.

Ker že pišem o premogarjih, ne morem zamočati članka v Proletarcu, kako da piše glasilo progresivne rudarske unije v Illinoisu proti Normanu Thomasu. Zdjaj se vidi kje je progresivnost. Thomas je tej uniji dosti pomagal, ko se je porodila. Pri tem mi pride na misel tudi pismo, ki sem ga pred letom dobil od nekega illinoiskega premogarja.

Opazujem gibanje premogarjev vedno in vidim, da je bilo razočaranih že dosti radikalnih delavcev, ki so prej delali za eno ali drugo unijo izven UMWA. Prišli so pa do zaključka, da je treba najprej počistiti pri krajevnih in njih in rudarje podučiti, da morajo sami postati isto, kar žele od svojih voditeljev.

Nedavno smo dobili obvestilo od tajnika državne organizacije socialistične stranke, da lahko dobimo Normana Thomasa za 25. junija. In res so prišli skupaj sodrugi iz treh okrajev in sprejeli ponudbo. Norman Thomas bo torej govoril v Martins Ferryju v torek večer, 25. junija, v Eagles dvorani na Peti cesti.

Torej delavci, zdaj imate priliko prvič videti in slišati Normana Thomasa v tem kraju. On je najboljši delavski govornik. O njem ste že dosti čitali in slišali.

Angelo Herndon (levo), mlad zamorec, ki je bil obsojen na dvajset let zapora, ker je organiziral demonstracije brezposelnih, je dobil novega podpornika v njegovem boju za osvoboditev v osebi Normana Thomasa, socialističnega voditelja, ki mu je obljubil pomoč.

šali. Zdjaj ga lahko osebno spoznate. Porabite to priliko. Naj ne bo delavca, ki bi ne bil navzoč na tem shodu. Povejte tudi svojim prijateljem: Pričakuje se velike udeležbe tudi iz West Virginije. Vstopnina je prosta. Torej povejte delavcem, da pridejo poslušat voditelja naprednega delavstva v tej deželi.

Joseph Snoy (13).

Naš kmet v fašistični Italiji

Okolica Kanala, sredi maja. Drugo naše socialno delo so "prečastiti gospodje" — ne vsi — četvorica težkih. To so vam pravi zastopniki srednjeveške inkvizicije. Kako neustrašno delajo proti ubogemu zaslužnjem ljudstvu ter imajo pod sedanjim režimom proste roke. Da ne žive samo "zatajevanju samega sebe" in "pokori", katero oznanjajo drugim, da jim je predvsem najljubši denar (ki pride povsod prav — tudi, če bo treba spet podpisati vojno posojilo) in udobno življenje, povemo to-le: Za navadno poroko računajo po sto lir (Din 360), za pogreb od petdeset do sto. Kar se tiče uradnega dela za "boglona", še peresa ne pomojem. Pobrarijo letno konkoro osem do dvajset lir od hiše.

Med obtoženci sta tudi A. L. Ross, načelnik Argonaut Co., in Louis A. Spinetti, trgovec in tajnik Ameriške protekcijske lige. Vsi obtoženci so bili izpuščeni iz zaporov, ko so položili kavejce. Vandeleur je naznanil, da bo vse organizirano delavstvo v tej državi podpiralo prosekucijo vrgilantov, da bodo dobili zasluženo kazno. Pritožbe proti njim je podpisalo 22 pri.

MASNE ARETACIJE SOCIALISTOV V AVSTRIJI

Dunaj.—(TIS) — Avstrijska klerofašistična vlada se kar ne more prehaliti v javnosti radi amnestiranju 195 političnih jetnikov. Posebno njena propaganda naglašala to "velikodušnost" vlade. Do teh amnestij je prišlo prve dni maja. Najnovejši podatki pa pokazujejo, da je bilo prav iste dni aretiranih nad 500 socialistov in unionistov. Same v koncentracijske taborišče v Woellersdorfu je prišlo 250 novih kaznjencev, 50 starih je bilo pa amnestiranih. Avstrija se lahko ponaša tudi z novim koncentracijskim taboriščem za ženske. Na poročilo policije, ki pravi, da je razbila podzemsko organizacijo za razpevanje prepovedane "Arbeiter Zeitung", ki se tiska na Češkem, odgovarjajo socialisti, da je to gola fikcija, ker je list bolj razširjen v Avstriji, kakor pa kateri drugi.

Kdo je podpisal izjavo neodvisnosti

Dne 4. julija 1776 je bila proglašena izjavo neodvisnosti (Declaration of Independence) nesmrtni dokument, ki je proglasil načela kosti in neodtujljivih pravic ljudi, visoko privoljenju ljudstva in pravico revolucije ti despotizmu. Kdo so bili oni, ki so podpisali to izjavo?

Thomas Jefferson, ki je spisal izjavo, kasneje postal predsednik, je bil eden iz delegatov iz Virginije, ki so jo podpisali. Nj niklar trdil, da je Jefferson sam izmislil teorije vladanja, ki jih je izjavo proglasila. Upor proti "božji oblasti" krati privilegiranih razredov je vrel že stoletja. Izlozofi mnogih dežel so že poudarjali "naravne pravice" ljudi in tekem vekov se je dalj raz idejam upora proti zakonom, ki se niso vijajo takim naravnim pravicam. Ali da je bilo Jeffersonu, da je on izrazil te politične ideje v mogočni izjavi, kateri je bilo uspešno spremeniti tok človeške zgodovine.

Poleg Jeffersona so bili še štirje drugi legatje, ki so bili pooblašeni sestaviti izjavo in njihov podpis je zato zlasti pomemben so bili Benjamin Franklin iz Pennsilvanije svetovno znani kolonialni državnik, pisatelj in iznajditelj, tedaj 70 let, John Adams iz Massachusetts, kasneje predsednik Združenih držav; Robert R. Livingston iz New Yorka, velik govornik, ki je Franklin nazival "ameriškega Cicero" in Roger Sherman iz Connecticuta, ki je svoji mladosti čevljarji vajence in se je neje povzpel do odličnega pravnika-samoiz.

John Hancock, ki je predsedoval kontinentalnemu kongresu, je bil prvi, ki je podpisal izjavo in drugi za njim je bil Samuel Adams odličen revolucionar iz Massachusettsa. Hancock in Samuel Adams sta slovela kot najjača radikala med ameriški uporniki in gleška vlada, ko je obljubila amnestijo onim, ki se pokorijo in priznajo lojalnost kralju, je izrecno izključila to dvojico. K je bila izjava proglašena, je angleška vladodržila vse one, ki so jo podpisali, kakor njegove družine, veleizdajstva in nagrad 500 funtov je bila obljubljena za njihovo taciijo.

Število podpisnikov je bilo 56 in osem iz njih je bilo tujega rojstva. Robert Morris finančni ženi revolucije, in Button Whitsta prišla v kolonije iz Angleške; iz Irsk bili James Smith, George Taylor in Matthew Thornton; James Wilson, kasneje sodnikhovnega sodišča in John Witherspoon, učilišni profesor, sta bila iz Škotske in Francis Lewis, trgovec, iz Walesa.

George Taylor je bil morda najbolj ročni tujerodec med podpisniki izjave. K je bil preveč reven, da bi plačal za vožnjo v riko, je prišel iz Irske kot "indenturirani žabnik", t. j. moral je delati nekoliko let za koga železarja v Pennsilvaniji, da od svoj dolg. Gospodar pa je spoznal njegovo sposobnost in ga postavil v zaupno mesto. Je gospodar umrl, se je poročil z njegovo vo in prevzel upravo podjetja. Od tak začetka se je pridružil revoluciji, postal kovnik milice in zastopal Pennsilvanijo v tinalnem kongresu. Kasneje mu je poverjena naloga sklepati pogodbe z različnimi indijanskimi plemeni v imenu Združenih držav.

Brčkone je ameriko podpisnikov bilo iz "ge generacije" Amerikancev. Trdi se, da liam Paca, podpisnik iz Marylanda, je bil škega ali pa italijanskega pokoljenja.

Zemlja z Marsa

Prof. Slipper, vodja Lovelove zvezdarne Arizoni, je predaval te dni skupini učencev in intelektualcev "svetlobno leste", aparatki omogoča pogled, kakršnega bi imeli Marci na zemljo.

Pred vsem so navzoči videli, da je zemlja dra, in ne samo zemlja, temveč vse z vidno veselstvom.

Pri pozornem gledanju so lahko razločili naš severni in južni tečaj, oceane, puščave, zdovja. Prof. Slipper pa je razlagal:

"Zemlja je videti z Marsa dosti večja in nego Mars od nas in tudi bolj modra nego nera. Bolje sta vidna tudi oba tečaja in meva letnih časov se da lažje opazovati. Oca gozdovi učinkujejo skoraj črno z majhnimi opazijo Marsovci Nilsko dolino in njene mebe z letnimi časi jim napravijo prijetni liti vtiia kakor nam spremembe Marsovih kopov. Sahara in druge puščave zavzajajo obilno tretjino vse površine, ostalo so tla ozemlja.

Sirne, poraste površine zemlje so opazni po letnih časih, kakor sirna, temna zemlja z naše strani. Karakterističen znak šega planetu so oblaki.

Ljudi in njihovih del bi z Marsa ne opazil pač na bi se zemlja Marsovec gleda ne najja in mikavnejša od Venera. Na Marsu nem ni poletja, njegovo ozračje je silno preženo z oblaki. A ti oblaki letijo v visoki km, torej trikrat višje nego pri nas. Marsovo ozračje je podobno našemu, a težka, da bi se v njem dihali. Imeli bi tam občutek, da se nalo visoki gori. Zjutraj in zvečer je vedno megla in ponoči je še bolj občutno podnevi."

Vodilni "newdealerji" so bili silno iznenadeni, ko je vrhovno sodišče proglasilo zakon obnove za neustavne. Od leve proti desni: Stanley Reed, senator Harrison, justični tajnik Cummings in Donald R. Richberg.

Vesti iz Jugoslavije

(izvirna poročila iz Jugoslavije.)

NAPAD NA DVA OROŽNIKA: EDEN OD OROŽNIKOV UMRL V BOLNIŠČICI

Na kratko smo poročali, da sta dva moravska orožnika v Vrhopolju pri Moravčah obstreljena od neznanega napadaleca. Orožnik komandir Vrič je ohranil življenje, drugi orožnik Fran Stefančič pa je umrl v bolnišnici. Zadnji je 31. maja podlegel hujši bolezenski bolezni, ki je posledica poškodbe, ki jo je prejel pri napadu. Imel je precej hudo poškodbo, ki je posledica poškodbe, ki jo je prejel pri napadu. Imel je precej hudo poškodbo, ki je posledica poškodbe, ki jo je prejel pri napadu.

Vlomilec na Vrhniki
Na zavrtkih tega drobiža so opazili orožniki napis vrhniskega župnišča. S tem je bila ugotovljena pot napadaleca. Denar, ki ga je dal Gaberškovi izvira namreč od vstopa v župnišče na Vrhniki. Ta vlom je bil izvršen v noči od ponedeljka na torek 28. maja. Vlomilec je splezal po dveh lestvah, ki jih je bil zvezel, v prvo nadstropje, razbil šipe in se splazil v župnišče. V predalih pisalne mize je našel 397 Din denarja v drobtini, nato pa je vlomil v blagajno in odnesel iz nje 10,200 Din denarja in hranilne knjižice. Potem se je vlomilec napil slivovke, kolovratil pijan po farovžu, zbudil kuharico, ki pa se ni upala ničesar, nato pa vzel bicikel dekana Ketteja ter se odpeljal neznan kam. Ugotovili so, da je nosil Batove čevlje.

Napadalec na Vrhopolju je nosil tudi Batove čevlje. S tem je ugotovljeno, da je napadalec na Vrhopolju in vrhniski vlomilec ena in ista oseba. Tudi so se našle priče, ki so videle tega napadaleca v Dolu pri Ljubljani na padali v moravski okolici. Po vlogu je torej šel vlomilec skozi Ljubljano proti Zalogu in čez Savo proti Moravčam na Vrhopolje. Tu je sledil napad na orožnika. Tudi to potrjuje domnevo, da gre za Urbanca, ker ima ta mnogo znancev in pajdašev v Ljubljani in okolici, medtem ko Omerza menda nikoli ni "deloval" v Ljubljani in ljubljanski okolici.

Zasledovanje napadaleca
Seveda so bile o napadu obveščene takoj vse orožniške postaje v bližini in daljnji okolici. Iz Ljubljane pa so poslali tudi večje število orožnikov v Litijo na zasledovanje napadaleca. Ugotovljeno je namreč po pričah, da je napadalec odhitel skozi gozdove do Save, se dal tu prepeljati s čolnom čez Savo, mahnil v litijsko okolico in od tod v trebeževske gozdove. Dež ovira zasledovanje. Ugotovili pa so, kje je prenočeval in kje zaprosil za mleko. Zadnjič se je pojavil na Velikem vrhu pri kmetu Ribnikarju, ki mu je postregel z mlekom. Njemu je neznanec pripovedoval, da je tihotapec, da je prinesel čez planine precej saharina, a so ga zasačili orožniki. Pustil je saharin in pobegnil. Na begu se je prevrnil in potolkel. Tako opravičuje okrvavljeno srajco in rane na glavi in roki. Bil pa je brez dvoma vrhopoljski napadalec.

Toda ljudstvo je zbežano in v vsakem tujcu vidi že tega napadaleca. Tako prihajajo na policijske neštete prijave, češ, tu in tu smo zagledali nekoga, ki je gotovo napadalec. Tako so preiskali že mnogo krajev za napadalcem in sledu. Sicer pa se goji pri nas tako vselej, kadar se zgodi kak večji kriminalni dogodek: takrat je vse zbežano, ljudstvo pa tudi oblasti.

Po nedolžnem ustreljen pri Gornjem gradu
Zaradi vrhopoljskega napada imajo vse orožniške postaje na

logo, da strogo pazijo na slehernega tujca in da ustavijo vsakogar, ki je količak sumljiv. Zrtev te poostrene službe je postal nedolžen človek v gornjegralskem okraju. Na Otoku, kakšno urc vsrčan od Gornjega grada, so orožniki našli na sumnjivega neznanca. Bilo je v mraku. Orožniki so pozvali neznanca, naj obstane. Toda nesrečnež se je pogajal v beg in orožniki so streljali za njim. Zgrudil se je in umrl. Ugotovili so, da so ubili 26 letnega domačina Čerčevska.

SPET USTRELJEN TIHOTAPEC

Pri Starem trgu ustreljen 22-letni Janez Špeh iz Šmarate

Tihotapstvo konj v Italijo ob meji še zmerom cvete. Za graničarje so postavljeni semkaj sami srbski vojaki, ki so brezobzirni in streljajo za vsakim tihotapcem. Tihotapski posel je nevaren posel in lotijo se ga le oni, ki težko žive. Takrat, ko je bil izvoz lesa v Italijo odprt, je bilo za slovenske kmete ob meji blagostanje. Sekali so gozdove in izvažali les v Italijo. Ker leže gozdovi ob meji in je prevoz bil cenejši, so Italijani kupovali predvsem ta notranjski les. Ko pa je bil uvoz v Italijo zaprt, so začeli kmetje slabo živeti. In v tem so se lotili tihotapstva konj in goveje živine. Posebno konje Italijani zelo kupujejo in dobro plačujejo. Toda naši graničarji so že mnogo teh tihotapcev postrelili.

Zdaj je zahteval ta pokle novo žrtev. V noči na 28. maja so graničarji v gozdu pri Starem trgu opazili skupižo tihotapcev na konjih. Pripravljali so se, da prejezdijo čez mejo. Graničarji so zaklicali "Stoj!" toda tihotapci so se skušali razbežati na vse strani. Graničarji so začeli streljati in mrtev je obležal 22 letni posestnikov sin Janez Špeh iz Šmarate. Tudi konj, ki ga je jahal, je bil ustreljen in je poginil. Druhim sedem konj so graničarji zaplenili.

Ko je bilo Špehovo truplo obducirano, so ga izročili staršem in pogreba se je udeležila velika množica ljudi, ki sočuvstevje za žrtvami tihotapstva. Ti kmetje pač najbolj vedo, da ne vodijo konj čez mejo iz tihotapske strasti ali sporta, ampak iz potrebe in stiske. Zato so vsi divji na brezobzirne graničarje, ki imajo že toliko žrtev na vesti.

Kaj vse slana naredi. — V prvih dneh maja je zapadla slana po Sloveniji pa tudi drugod po srednji Evropi ter je v mnogih pokrajinah napravila mnogo škod v sadovnjakih, ki so bili prav tedaj v najlepšem cvetju. Toda to slano občutijo zdaj tudi steklarji v Hrastniku. Priča-kovala je tovarna velikih naročil za konzervne steklenice, a so ta naročila zdaj izostala. Tudi so nekatera prejšnja enaka naročila bila preklicana. Steklarna je upala, da bo s temi deli lahko bolj zaposlila steklarje. Ker pa so zdaj zaradi slane ta naročila izostala, je steklarna svoje obratovanje spet skrčila in steklarji bodo spet ob precejšnem zaslužku.

Samomor primorskega rojaka. — Na Rožniku, ljubljanskem griču, so našli ljudje na nekem drevesu obešenca. Obvestili so policijo, ki je truplo snela. Zdravniški ogled je dognal, da se je možki obesil najbrže že dan poprej, dne 30. maja. Ugotovili so tudi

Delavske vesti iz tretjega rajha

Husemanov pogreb; koncentracijska tabo-rišča; likvidiranje unijskega premoženja

Berlin. — (TIS) — Kljub prizadevanju oblasti, da bi prikrile pogreb Fritz Husemana, predsednika bivše rudarske unije, katerega so naciji ubili radi "poskusnega pobača", se je pogreba udeležilo tisoče zatiranega delavstva. Javnost sploh ni vedela kdaj bo pogreb, ampak trume delavstva so se pojavile kakor bi vstale iz zemlje. Zato je skrbela — "podzemski pošta". Vsed tega izmenadenja je nacijska policija aretirala na pokopališču osem bivših uradnikov rudarske unije, ker jih je osumila, da so oni obvestili delavske kroge v raznih krajih Nemčije o času Husemanovega pogreba. Aretiranih je bilo tudi več prijateljev umornega delavskega voditelja.

Roparski napad v Mariboru
Ob belem dnevu se je sredi Maribora izvršil roparski napad na zasebno Eleonoro Hombekovo v njenem stanovanju. Okrog polnočnega pasanti v Vetrinjski ulici zaslišali kričanje v njeni hiši, kjer stanuje v prvem nadstropju Hombekova. Kmalu nato je planil nekdo iz hiše in hotel zbežati, a so ga ljudje prijeli in izročili policistu.

Hombekova je namreč malo poprej stopila iz kuhinje v spalnico ter opazila v nji neznanega moškega, ki je stikal po predalih in tlačil v žep zlatino in srebrnino. Zaklicala je in hotela skočiti po pomoč. Toda vlimilec je je menadoma zgrabil za vrat ter jo skušal podreti na tla. Začel jo je bitti po glavi in obrazu, da bi se onesvestila, kar pa mu ni uspelo. Nato jo je zavlekel v drugo sobo in tamkaj res pobil na tla in teptal po njej. Tedaj je na njeno kričanje prihitel njen brat, v katerega je napadalec prav tako planil in ga začel točiti po obrazu. Toda brata ni zmožel in ker se je bal, da bi kričanje ne priklicalo ljudi v bližino, je pobegnil iz stanovanja in po stopnicah na ulico, kjer so ga prijeli ljudje. Na policiji je izpovedal, da se piše Hajredin Serdanović in da je doma iz Banjaluke, brez dela. V njegovih žepih so našli mnogo srebrnine in zlatnine.

Narocite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Narocite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Skupina japonskih in ameriških vojaških častnikov, ki se je udeležila banketa v Tokiju.

Delavske vesti iz tretjega rajha

Husemanov pogreb; koncentracijska tabo-rišča; likvidiranje unijskega premoženja

Berlin. — (TIS) — Kljub prizadevanju oblasti, da bi prikrile pogreb Fritz Husemana, predsednika bivše rudarske unije, katerega so naciji ubili radi "poskusnega pobača", se je pogreba udeležilo tisoče zatiranega delavstva. Javnost sploh ni vedela kdaj bo pogreb, ampak trume delavstva so se pojavile kakor bi vstale iz zemlje. Zato je skrbela — "podzemski pošta". Vsed tega izmenadenja je nacijska policija aretirala na pokopališču osem bivših uradnikov rudarske unije, ker jih je osumila, da so oni obvestili delavske kroge v raznih krajih Nemčije o času Husemanovega pogreba. Aretiranih je bilo tudi več prijateljev umornega delavskega voditelja.

Italija išče kulije za gradnjo cest v Afriki
(Nadaljevanje s 1. strani.)
vлада lahko rabila to kovino v svojih afriških kolonijah, kjer je srebro medij izmenjave. Mednarodna komisija, kateri je bila poverjena poravnava spora med Italijo in Abesinijo, je naletela na velike poteškoče in ustavila pogajanja, ker je prepričana, da ne bi prinesla nobenega rezultata. Italija nadaljuje s pošiljanjem vojnega materiala, vojaštva in delavcev v Afriko. Samo včeraj so iz Napolje odrinile štiri ladje, napolne za vojaštvom in vojnim materialom, proti Afriki. Italija hoče na vsak način imeti 225.000 vojakov v Afriki do 25. avgusta, do dneva, ki ga je določila Liga narodov za rešitev italijansko-abesinskega konflikta.

Pariz, 17. jun. — Pod Mussolinijevo diktaturo nima 42.000.000 Italijanov nobene besede. Mašinerija, s katero diktator ustrahuje prebivalce, je tako izpolnjenjena, da je vsak večji organiziran odpor nemogoč. Arturo Bocchini, načelnik fašistične policije, je za Mussolinijem najmočnejša osebnost v Italiji. Splošno priznavajo, da je Mussolinijev policijski sistem najperfeknejši v Evropi. Ta sistem in fašistična milica tvorita glavno oporo fašističnemu režimu.

Na drugi strani so sodišča tudi ukazala dr. Leyju, vodji nacijske "delavske" fronte, da mora plačevati obveznosti za zaplenjene domove in druga podjetja svobodnih unij. Za Leyja je to težji udarec, ker bo moral kapitalistom odstopiti del delavstva ukrađenega premoženja. Iz tajnega memoranduma Hitlerjevi vladi je razvidno, da tudi Berlinu preti finančni polom in ne samo "tretjemu rajhu" kot takemu. V tem memorandumu mestne oblasti prosijo centralno vlado za finančno pomoč, ker v nasprotnem slučaju ne bo denarja za izplačevanje medz uslužbencem. V njem so tudi pripočila za "varčevanje". Centralna vlada naj sankcionira na primer odpravo nekaterih tramvajskih prog, ki se ne izplačujejo, in skraj obrate v nekaterih drugih vladnih podjetjih.

To se sicer nekam čudno sliši, ker je berlinska vlada v svojem zadnjem budžetnem proračunu kazala vse drugačno sliko. Iz tega tajnega memoranduma je pa razvidno, da je bil proračun le — bunk.

Mladinski kongres v Detroitu

Detroit. — Na praznik ameriške neodvisnosti, 4. julija, se bo tukaj vršil drugi vsemladinski kongres, na katerem bo zastopane več mladine ko kdaj prej v zgodovini dežele. Pod okriljem tega kongresa sodelujejo številne mladinske organizacije — cerkvene in prosvetne, radikalne in konservativne. Glavni cilj tega gibanja je zaenkrat boj proti vojni.

Rudarska stavka v Arizoni

Lowell, Ariz. — Phelps-Dodge Corp. si je nakopala stavko, ko je odpuščala osem rudarjev zaradi unijskih aktivnosti. Stavko je odredila International Union of Mine, Mill & Smelter Workers. Voditelji unije pravijo, da je bila stavka od začetka učinkovita in je morala družba ustaviti obrat.

Italija išče kulije za gradnjo cest v Afriki

Pariz, 17. jun. — Pod Mussolinijevo diktaturo nima 42.000.000 Italijanov nobene besede. Mašinerija, s katero diktator ustrahuje prebivalce, je tako izpolnjenjena, da je vsak večji organiziran odpor nemogoč. Arturo Bocchini, načelnik fašistične policije, je za Mussolinijem najmočnejša osebnost v Italiji. Splošno priznavajo, da je Mussolinijev policijski sistem najperfeknejši v Evropi. Ta sistem in fašistična milica tvorita glavno oporo fašističnemu režimu.

Na drugi strani so sodišča tudi ukazala dr. Leyju, vodji nacijske "delavske" fronte, da mora plačevati obveznosti za zaplenjene domove in druga podjetja svobodnih unij. Za Leyja je to težji udarec, ker bo moral kapitalistom odstopiti del delavstva ukrađenega premoženja. Iz tajnega memoranduma Hitlerjevi vladi je razvidno, da tudi Berlinu preti finančni polom in ne samo "tretjemu rajhu" kot takemu. V tem memorandumu mestne oblasti prosijo centralno vlado za finančno pomoč, ker v nasprotnem slučaju ne bo denarja za izplačevanje medz uslužbencem. V njem so tudi pripočila za "varčevanje". Centralna vlada naj sankcionira na primer odpravo nekaterih tramvajskih prog, ki se ne izplačujejo, in skraj obrate v nekaterih drugih vladnih podjetjih.

Na drugi strani so sodišča tudi ukazala dr. Leyju, vodji nacijske "delavske" fronte, da mora plačevati obveznosti za zaplenjene domove in druga podjetja svobodnih unij. Za Leyja je to težji udarec, ker bo moral kapitalistom odstopiti del delavstva ukrađenega premoženja. Iz tajnega memoranduma Hitlerjevi vladi je razvidno, da tudi Berlinu preti finančni polom in ne samo "tretjemu rajhu" kot takemu. V tem memorandumu mestne oblasti prosijo centralno vlado za finančno pomoč, ker v nasprotnem slučaju ne bo denarja za izplačevanje medz uslužbencem. V njem so tudi pripočila za "varčevanje". Centralna vlada naj sankcionira na primer odpravo nekaterih tramvajskih prog, ki se ne izplačujejo, in skraj obrate v nekaterih drugih vladnih podjetjih.

Na drugi strani so sodišča tudi ukazala dr. Leyju, vodji nacijske "delavske" fronte, da mora plačevati obveznosti za zaplenjene domove in druga podjetja svobodnih unij. Za Leyja je to težji udarec, ker bo moral kapitalistom odstopiti del delavstva ukrađenega premoženja. Iz tajnega memoranduma Hitlerjevi vladi je razvidno, da tudi Berlinu preti finančni polom in ne samo "tretjemu rajhu" kot takemu. V tem memorandumu mestne oblasti prosijo centralno vlado za finančno pomoč, ker v nasprotnem slučaju ne bo denarja za izplačevanje medz uslužbencem. V njem so tudi pripočila za "varčevanje". Centralna vlada naj sankcionira na primer odpravo nekaterih tramvajskih prog, ki se ne izplačujejo, in skraj obrate v nekaterih drugih vladnih podjetjih.

Oblačilna unija ustanovila stavkovni sklad

New York. — Izbrani odbor Amalgamated Clothing Workers of America je naznanil ustanovitev milijonskega sklada, iz katerega bo organizacija črpala sredstva za boj proti delodajalcem, ki so pričeli reducirati medse po razveljavljenju zakona obnove in industrijskih pravilnikov. Krajevne unije v newyorškem, čikaškem in rochester-skem distriktu so obljubile prispevati \$600.000 v ta sklad. Odbor je posvaril delodajalce, da bodo izzvali stavke, če bodo skušali znižati meze in uveljaviti dolge delovne ure. Na isti seji je odbor sklenil podvojiti številno organizatorjev, da se čimprej doseže organiziranje vseh delavcev v tej industriji.

Delna zmaga lesnih delavcev

Seattle, Wash. — Okrog 10.000 od 40.000 delavcev, ki so zastavkali v gozdovih in na parnih žagah na zapadu, se je te dni vrnilo na delo, ko so štiri večje družbe podpisale pogodbo in priznale unijo.

Sentiment za nadaljevanje stavke je še vedno močan v okolici Seattle, kjer delavci zahtevajo skrajšanje delovnega tedna na 30 ur, minimalno plačo 65 centov na uro in priznanje unije.

Dovtipi iz tretjega rajha

V tretjem rajhu sestavljajo nov finančni leksikon, to je tolač vseh pojmov in besed, ki pridejo v poštev pri finančnem. Pri leksikonu sodelujejo najboljši strokovnjaki. Leksikon bo kmalu gotov. Tu navajamo nekaj primerov, ki jih sicer nismo utegnili urediti po slovenski abecedi, česar naj nam nihče ne zameri, ampak naj to delo rajši sam opravi, če ga veseli. Evo:

- Posojilo — denar, ki se ga ne vrne.
- Posojilo, garantirano — denar, ki se ga garantirano ne vrne.
- Goljufija — glej bilanca!
- Bilanca — glej goljufija!
- Deficit — kar je nevidno.
- Devize — kisló grozdje.
- Upnik, inozemski — amešna figura.
- Kapital — plod doslednega zadolževanja.
- Lombard — način izposojanja lastnih dolgov.
- Obligacijsko pravo — sestavni del rimskega prava, torej negermansko.
- Kvartal — glej termin!
- Sunnacija — spreminjanje dolgov v posojila.
- Statistika — moderno zaslepilovalno sredstvo.
- Termin — rok, ko se ne plača.
- Menica — hitro se množeč mrčes.
- Nelojalnost — upnik, ki zahteva svoj denar.
- Hranilnica, njena politika — glej pod rop!
- Pri postajališču berlinskega tramvajca stoji brezposeln delavec in čaka bogve na kaj. Policistu se zdi sumljivo in fiksira moža, ki nato izgine.
- Cez nekaj ur stoji isti brezposeln slučajno zopet na istem postajališču. Slučajno pride mimo isti policaj: "Povejte mi, na kaj čaka tu?"
- "O, na socializem pod vlado nacionalnega socializma!" odgovori delavec.
- "Včeraj so zaprli Bernarda."
- "Tako poštenega človeka! Zakaj pa?"
- "No, baš radi poštenosti."

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

Mati in Nikolaj sta stopila k oknu in gledala, kako je dekle šlo preko dvorišča in izginilo za vratmi. Nikolaj je tiho žvižgal, sedel za mizo in začel pisati.

— Naj se le peča s tem načrtom, odleže ji! — je dejala mati tiho in zamišljeno.

— Seveda . . . — je odgovoril Nikolaj in obrnivi se k materi vprašal z nasmehom na dobrem obličju — A mimo vas, Nilovna, je šel ta kelih . . . okusili niste hrepenenja po ljubljem človeku?

— No! — je vzkliknila mati zamahnivši z roko. — Kakšno hrepenenje? Strah, da me omože s tem ali onim.

— Ali vam nihče ni bil všeč?

Pomislija je in odgovorila: — Ne spominjam se, moj dragi . . . Kako da bi mi nihče ne bil všeč. Gotovo sem koga rada videla . . . ali ne spominjam se več!

Pogledala ga je in končala s tiho bridkostjo: — Mnogo me je pretepal mož, in vse, kar je bilo poprej — kakor da bi se bilo izgubilo v duši . . .

Nikolaj se je obrnil k mizi, a ona je za hip odšla iz izbe; in ko se je vrnila, jo je Nikolaj ljubezljivo pogledal, in odgovoril tiho in prijazno gladeč z besedami svoje spomine.

— A jaz, glejte, sem imel kakor Saša svojo storijo! Ljubil sem dekleta — čudovitega, imenitnega dekleta . . . kot dvajsetleten fant sem jo spoznal in odtedaj jo ljubim . . . še sedaj jo ljubim, da govorim po pravici! Ljubim jo . . . iz vse duše in večno . . .

Mati, ki je stala poleg njega, je opazila, kako je razsvetlil njegove oči topel in jasen sijaj. Položivši roke na naslonjalo, a nanje glavo, je gledal nekam v daljavo in vse njegovo telo, suho in tenko, pa vendar krepko je stremelo nekam naprej, kakor rastlinsko steblo k solnčni luči.

— Pa bi se oženili! — je svetovala mati.

— O! Ona je že peto leto poročena . . .

— A zakaj se niste poprej? Ali vas ni ljubila?

Pomisli je in odgovoril: — Pač, najbrž me je ljubila . . . prepričan sem o tem! A glejte, zmerom je bilo tako: ona je tičala v ječi, jaz sem bil prost, pa je bila ona prosta in jaz v ječi ali v prognanstvu. Prav podobno Sašinemu položaju! Končno so jo poslali za deset let v Sibirijo, strašno daleč! Jaz sem hotel za njo . . . Ali pomišljala sva se oba . . . Pa sem ostal. A ona je tam spoznala drugega človeka . . . mojega tovariša, imenitnega fanta! Skupaj sta ubežala . . . sedaj živita za mejo, da . . .

Nikolaj je končal, snel očala, jih obrisal, pogledal stekla na luči in jih še enkrat obrisal.

— Eh, moj dragi! — je vzkliknila ženica prijazno in zmajala z glavo. Smilil se ji je in hkrati se mu je smehljala s toplim, materinskim nasmehom. Nikolaj je obrnil, vzela pero v roke in se zopet oglašil označujoč ritem svojega govora z rokami.

— Rodbinsko življenje manjša energijo revolucionarja! Otroci, negotovost, delo za vsakdanji kruh . . . A revolucionar mora razvijati svojo silo neprestano, vse globlje in širše. To zahteva čas — pred vsemi moramo zmerom korakati, ker smo mi, delavci, zgodovinsko poklicani, da razrušimo stari svet, da zgradimo novo življenje. A če popustimo, če se vdamo utrujenosti, če nas premoti možnost majnih pridobitev — je to klaverno izdajstvo nad našo stvarjo. Nikogar ni, da bi mogli z njim korakati, ne da bi pokazili svojo vero, in nikoli ne smemo pozabiti, da je naša naloga — ne male pridobitve, temveč popolna zmaga.

Glas se mu je ojačilo, lice mu je pobledele in v očeh mu je zažarela navadna, zadrževana in enakomerna sila. Glasno je pozvonilo in zmotilo Nikolaja sredi besede — Ljudmila je prišla v lehkem, času neprimernem plašču, z lici, od mraza zardelemi. Snemajoč raztrgane galoše je dejala s srditim glasom:

— Razprava je razpisana . . . za danes teden!

— Res? — je zaklical Nikolaj iz izbe.

Mati je urno stopila k njemu, ne vede, ali jo vznemirja radost ali strah; Ljudmila je šla poleg nje in je dejala ironično s svojim nizkim glasom:

— Res je! Namestnik pravdnika Sostak je ravnokar vročil obtožnico. Na sodnijski govore čisto javno, da je sodba že narejena. Kaj je to? Ali se vlada boji, da bodo njeni uradniki premehki z njenimi sovražniki? Tako dolgo in tako temeljito kvari svoje služabnike, a še zmerom si ni v svesti, da so podležji? . . .

Ljudmila je sedla na divan, si otrla suha lica z dlanimi, v njenih motnih očeh je gorelo zaničevanje, njen glas je prekepal od gnjeva.

— Zaman trgate svoj smodnik, Ljudmila! — jo je miril Nikolaj. — Ne slišijo vas . . .

Črni kolobarji pod njenimi očmi so zatrepotali, pokrivi obraz z zlovesčo senco; grizla si je usni in nadaljevala:

— Proti tebi grem; pa me ubij! To je tvoja pravica, jaz sem tvoj sovražnik. A braneč svojo oblast ne kvari ljudi, ne daj, da jih moram prezirati, ne drzni se zastrupljati moje duše s svojim cinizmom!

Nikolaj jo je pogledal skozi očala, pomežiknil z očmi, zmajal z glavo. A ona je nadaljevala, kakor da bi stali oni, ki jih je sovražila, pred njo. Mati je napeto poslušala njen besede, a ni razumela ničesar in je nehotne ponavljala zase ene in iste besede:

— Sodna razprava . . . danes teden . . .

Ni si mogla predstavljati, kako bodo sodniki s Pavlom, a nenadoma je začutila bližanje nečesa neizprosnega, nečloveško strogega, krutega. Misli so kalile njeno glavo, zastirale ji oči s sivo meglo, pogrezale jo v nekako testeno maso, kar je zbuvalo v telesu mrzlico in slabost. Ta občutek je rastel, vsesaval se v kri, grabil srce in ga stiskal in zastrupljal v njem vse živo in dobro.

XXIII.

V tem oblaku dvomov in potrnosti, pod težo bridkega pričakovanja, je molče preživela en dan, dva, a tretji dan je prišla Saša in dejala Nikolaju:

— Vse je pripravljeno! Danes ob . . .

— Pripravljeno je že? — se je začudil.

— Zakaj pa ne? Poiskati sem morala prostora in obleko za Ribina, vse ostalo je vzel naš Godun . . . Ribinu je treba prehoditi le en del mesta. Na ulici ga sreča Vjesovščikov preoblečen seveda, ogrne ga s plaščem, posadi mu čepico na glavo in mu pokaže pot . . . Jaz ga počakam, preoblečen in odpravim naprej.

— Čedno! A kdo je Godun? — je vprašal Nikolaj.

— Videli ste ga. Na njegovem stanovanju ste se sestajali s ključavničarji.

— A! Spominjam se . . . čudak . . .

— Opuščeni vojak, krovce . . . Malo razvit človek, z neizčrpnim sovraštvom do nasilja . . . in do nasilnikov. Nekoliko filozofa je v njem! — je dejala Saša in gledala proti oknu. Mati jo je molče poslušala in nejasno čustvo je gorelo v njej.

(Dalje prihodnjik.)

daljeval pot. Drugega načrta ni bilo in moral sem zopet gledati, da se primem tovornega vlaka. Ni mi bilo treba dolgo čakati. Kmalu je privozil drugi vlak in jaz sem zopet zlezal nanj in se odpeljal dalje. Misli sem potovati proti Toledu, O. a sem vzel napačni vlak ter se peljal proti državi Michigan. Seveda sem svojo zmoto šele opazil, ko sem se že precej časa vozil v napačno smer.

Na tem vlaku sem se vozil vso noč. Naslednji dan se je ustavil na postaji v mestu Grand Rapids, Mich. Tam sem izstopil in skušal dobiti vlak, a katerim bi se odpeljal nazaj, toda vsled pazljivosti čuvajev se mi ni posrečilo. V mestu sem ostal par dni, končno pa sem dobil vlak in se odpeljal dalje proti Detroitu.

Zopet sem se vozil ves dan. Zvečer se je vlak približal neki postaji in se tudi ustavil. Jaz sem izstopil, misleč, da se ga bom zopet oprjel, toda imel sem smolo in nisem mogel dalje, ker so čuvaji strogo pazili, da se ne bi kdo poslužil proste vožnje. Bal sem se, da me bodo prijeli ter potisnili za par mesecev v ječo, kjer bi moral bivati ob slabi hrani in povrhu še zastoj delati.

V mestu sem naletel na nekega drugega "trempa", ki sem ga vprašal, kaj in kako. Povedal mi je, da tudi on ne more naprej, ker so pazniki tako strogi. Potem sva skupaj delala načrte za nadaljnjo vožnjo in ugibala, kako bi bilo najbolje. Odšla sva v neko restavracijo in vsak popila skodelico kave in se malo ogrela. Za nama je stopil neki policaj in naju povabil, naj stopiva ven, da bi rad nekaj z nama govoril. Posrebelna sva naročeno kavo in nato brez obotavljanja odšla ven, kjer naju je čakal policaj.

Policaj je naju izpraševal, kdo sva, odkod sva prišla in kam potujeta. Povedala sva mu, da sva se pripeljala v mesto na nekem truku ter da zopet čakava na priliko, da odpotujeva dalje proti Detroitu. Policaj je odgovoril, da ima naročilo, da naju mora aretirati in zapreti preko noči, da je naju nekdo naznanil kot sumljiva človeka, ko je videl, da sva se klatila v okolici.

Nobenega ugovora ni smelo biti in udati sva se morala policaju, ki je naju posadil na avtomobil in odpeljal v zapor. Ko je naju potisnil za omrežena okna, nama je še povedal, da bo prišel zjutraj ob šestih in naju izpustil na svobodo. Tako se je tudi zgodilo, toda pripeljal je s seboj nekega človeka, ki je naju zasliseval in hotel izvedeti več stvari. Midva sva precej dobro odgovarjala in se izmazala, da nisva bila še dalje za omrežjem. Sodnik je rekel policaju, da naju lahko izpusti, ker se mu ne zdiva sumljiva tička, za kakršna naju je prvotno imel.

Ko sva bila zopet prosta, sva začela s svojim nadaljnjim potovanjem. Iz mesta sva jo mahnila kar peš in policaj je nekaj časa gledal za nama, kam jo bova ubrala. Pri neki gasolinski postaji kjer sva se ustavila in napila vode, sva na letela na avtomobilista, kateremu sva se zasmilila. Bil je dober človek in povabil naju je, naj prisedeva. Mene je kar pri srcu počegetalo od radosti. Ponudbo sva takoj sprejela in brez obotavljanja zlezla v avto in prijetna vožnja po lepi tlakovani cesti se je nadaljevala proti Detroitu.

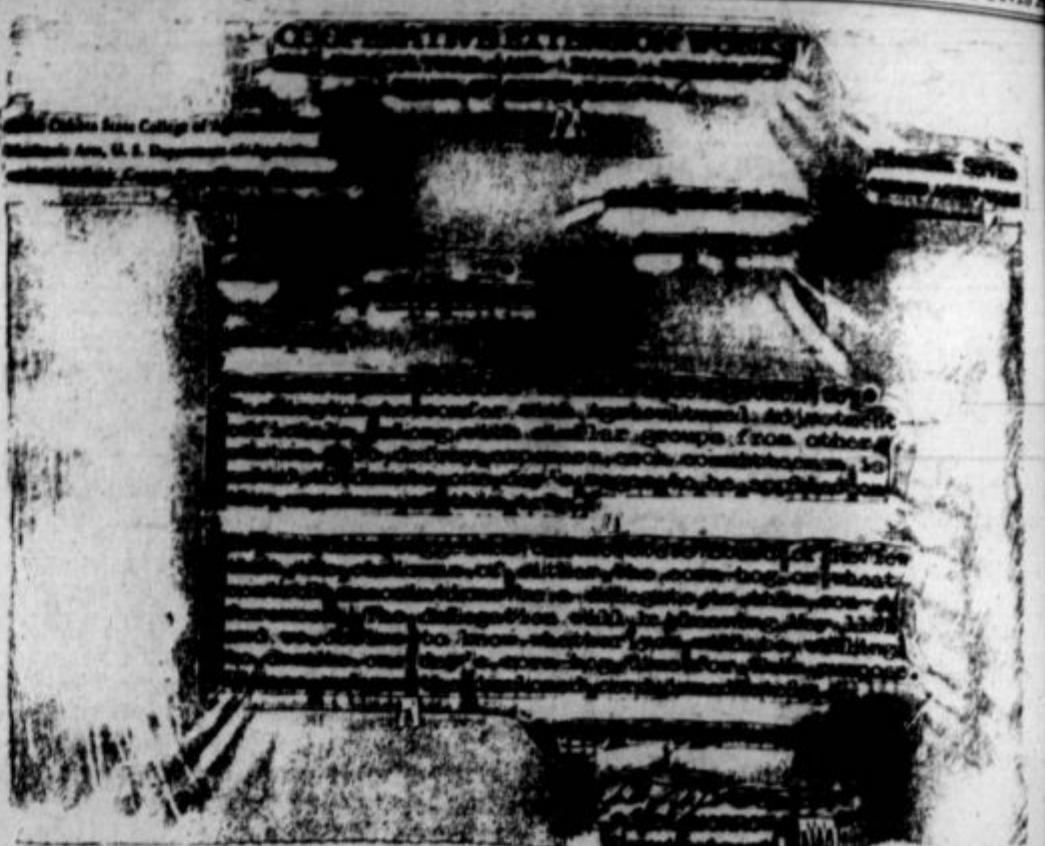
Po dveh urah vožnje smo se pripeljali v predmestje Detroita. Najin voznik ni bil namenjen dalje in zato sva izstopila ter se mu lepo zahvalila za prosto in udobno vožnjo. On je rekel, da je vse "all right" in meni je dal pol dolarja, ki naj si ga s tovarišem razdeliva in kupiva potrebno o-krepčilo. Jaz sem se branil, češ, da imam še par dolarjev v žepu, toda voznik je vztrajal pri svojem.

S tovarišem sva se nato odpeljala po cestni železnici v osrčje mesta in tam sva se razšla. On je ostal v mestu, jaz sem se pa odločil, da odpotujem v Monroe, kjer je bilo moje prvotno in večkratno bivališče.

Po razhodu s tovarišem sem takoj odšel na avtobusno postajo in si kupil vozni listek do Monroja. Po enourni vožnji sem se došel na cilj in izstopil. Brez obotavljanja sem se podal na Winchester ulico, kjer sem dobil stanovanje in hrano pri znanih ljudeh.

(Dalje prihodnjik.)

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

To pismo, katerega je spisal agent poljedelskega departmenta, potrjuje, da je administracija AAA organizirala pohod bogatih farmerjev v Washington.

Frank Barbič, Cleveland:

NIKOLA

(Nadaljevanje in konec.)

Sedeli smo pri mizi in naročili kavo. Kmalu je naša skupina začela prepevati slovenske pesmi, gostje našminkanih deklet pa so se spogledavali, ker so mislili, da smo vsi tuji. Šimrlja je nagovorila ena izmed deklet, a je v istem hipu postala skodelico kave in se malo ogrela. Za nama je stopil neki policaj in naju povabil, naj stopiva ven, da bi rad nekaj z nama govoril. Posrebelna sva naročeno kavo in nato brez obotavljanja odšla ven, kjer naju je čakal policaj.

Policaj je naju izpraševal, kdo sva, odkod sva prišla in kam potujeta. Povedala sva mu, da sva se pripeljala v mesto na nekem truku ter da zopet čakava na priliko, da odpotujeva dalje proti Detroitu. Policaj je odgovoril, da ima naročilo, da naju mora aretirati in zapreti preko noči, da je naju nekdo naznanil kot sumljiva človeka, ko je videl, da sva se klatila v okolici.

Nobenega ugovora ni smelo biti in udati sva se morala policaju, ki je naju posadil na avtomobil in odpeljal v zapor. Ko je naju potisnil za omrežena okna, nama je še povedal, da bo prišel zjutraj ob šestih in naju izpustil na svobodo. Tako se je tudi zgodilo, toda pripeljal je s seboj nekega človeka, ki je naju zasliseval in hotel izvedeti več stvari. Midva sva precej dobro odgovarjala in se izmazala, da nisva bila še dalje za omrežjem. Sodnik je rekel policaju, da naju lahko izpusti, ker se mu ne zdiva sumljiva tička, za kakršna naju je prvotno imel.

Ko sva bila zopet prosta, sva začela s svojim nadaljnjim potovanjem. Iz mesta sva jo mahnila kar peš in policaj je nekaj časa gledal za nama, kam jo bova ubrala. Pri neki gasolinski postaji kjer sva se ustavila in napila vode, sva na letela na avtomobilista, kateremu sva se zasmilila. Bil je dober človek in povabil naju je, naj prisedeva. Mene je kar pri srcu počegetalo od radosti. Ponudbo sva takoj sprejela in brez obotavljanja zlezla v avto in prijetna vožnja po lepi tlakovani cesti se je nadaljevala proti Detroitu.

Po dveh urah vožnje smo se pripeljali v predmestje Detroita. Najin voznik ni bil namenjen dalje in zato sva izstopila ter se mu lepo zahvalila za prosto in udobno vožnjo. On je rekel, da je vse "all right" in meni je dal pol dolarja, ki naj si ga s tovarišem razdeliva in kupiva potrebno o-krepčilo. Jaz sem se branil, češ, da imam še par dolarjev v žepu, toda voznik je vztrajal pri svojem.

S tovarišem sva se nato odpeljala po cestni železnici v osrčje mesta in tam sva se razšla. On je ostal v mestu, jaz sem se pa odločil, da odpotujem v Monroe, kjer je bilo moje prvotno in večkratno bivališče.

Po razhodu s tovarišem sem takoj odšel na avtobusno postajo in si kupil vozni listek do Monroja. Po enourni vožnji sem se došel na cilj in izstopil. Brez obotavljanja sem se podal na Winchester ulico, kjer sem dobil stanovanje in hrano pri znanih ljudeh.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

se še nikoli ni brigal zanje. Večino časa prebije v ječah. Prvič je bil v ječi zato, ker je ubil zandarja. Obsojen je bil na šestletni zapor. Drugič je presedel štiri leta, ker je zaklal mesarja. Potem je spet rabil nož na nekem Bosnjaku, zakar so mu prisilili tri leta ječe. Sedaj se klati, za kaznive prestopke pa ga vselej zapro, on pa dobi zastojnsko stanovanje in hrano, da se mu ni treba brigati za delo.

"Nikola," ga vpraša eden sotovalcev, "zašto si sada tu?" "Bilo je na 1. novembra, na vseh svetih dan," je odgovoril Nikola. "Bio sam gladan i bez strehe, zašto sem bio prisiljen nešto učiniti, da dobim hrane i kuče."

Pazno smo poslušali Nikolo in se primaknili bliže. On pa je nadaljeval:

"Šel sem na pokopališče, ker je bilo baš kinčanje grobov. Tam je bilo mnogo ljudstva, kakor običajno. Kaj sem storil? Zlezal sem na obzidno ograjo, zavpil, hlače dol in jim pomolil sedalo. Razume se, da je bilo to nekaj groznega za dame, meni je pa pomagalo. Aretirali so me in gospodin župan mi je naložil tri tedne kazni. Sedaj jem in spim mirno pa malo delam, da imam za tobak."

"Nikola, ali ti puste kaditi?" je hotel vedeti Josef.

"Ne, in da. Kadim pa le!" se je zarežal Nikola.

Josef mu je obljubil, da mu bo dal ves tobak, ki mu ga je prejšnji večer vzel paznik, čim bo šel na delo. Nikola je bil zelo vesel ponudbe in v veseljem dal navodila, kam naj ga skrrije. Ob osmih, ko smo odhajali iz zapora Koprivce, Josef in jaz, je Josef izpolnil dano obljubo.

Po tem dogodku, ki sem ga bil deležen po nedolžnem, sem se vselej ogibal velike tovarišije. Štiri in dvajset ur v "špek-kamri" je bilo zame 24 mesecev. Dolgočasno in mučno, zraven pa glad, ker nam niso dali nikake hrane. Največ povoda in opozorila za pažnjo nad samim seboj mi je pa dal razbojniški tovariš Nikola. Bil je krvoloden; njemu je bilo človeka ubiti toliko, kot meni us.

Kljub temu sem šel še enkrat v dotično gostilno, od koder smo prvič korakali k "Rdeči luči." Z nami je bil Luka. Šli smo radi harmonike. Pili smo, pa prav malo. Bilo nas je pet. Pri bližnji mizi so sedeli Josefovi

nasprotniki, ki so se nazivali "glosare" ali steklarje. Prvi so ga. Naenkrat se odprta gostilne in notri stopi Nikola. Pozdravil nas je in sedel k Jenikovim sovražnikom ki so hitro izrabili priliko hujskanje Nikole proti nam naj udari. Nikola pa se, ko spomnil dneva, ko smo skupaj, da mu je Josef d. baka.

"Ne!" je dejal Nikola. fantje so mi dali tobaka. mi se ne bom pretepal."

Odšli smo brez vsake ne. Nekako mesec dni po tem čenju z Nikolo v gostilni se nekega dne sprehalji panski ulici. Naenkrat je blisk prodril ozračje oster policijske piščalke. Policijska drvela skupaj, radovedno stvo pa zanjo. Vsakdo je videti, kaj se godi na onih ulice. Urnih nog jo ubes smer proti gruči, kjer se nudil nenavaden prizor.

Je stal možki v raztrganih mazani spodnji obleki, ki je dila slabo protekcijo njegove poraščenu telesu. Bil je kola! Dva redarja sta ga d. vsak za eno roko, tretji je je stiskal s črvesno žilavo mu jo je ovil okrog pesti.

"Idi!" se je nanj drl redar. "Pusti, boga ti—," je vpogotni Nikola. Stiskanje je silno bolelo, kar je bilo č. njegovega obraza, ali hod hotel.

"Idi, lopov!" "Neču!"

Policija je morala pokočijaža in Nikola se je lepe del na voz ter s svojim cijskim spretstvom od Zopet je bil preskrbljen za kaj časa.

To je bilo poslednjič. Ko videl Nikolo, pa tudi sliš sem o njem nikdar več.

Izkušnje slovenskega priseljence

Piše Frank Kroit

(Nadaljevanje.)

Ravnatelj se je pozneje tudi mene lotil in me hotel oiganiti, da bi mu dal \$300 za unjsko karto in nadaljnjih \$300 za delo, katerega je me nameraval preskrbeti. Jaz se mu nisem udal, ker sem bil že dobro poučen o njegovih nakanah. Zatem me je začel strašiti, da ne bom dobil dela v Chicagu, toda vse njegovo prigovarjanje ni nič zaleglo. Rekel sem, da mu denarja ne dam pod nobenim pogojem.

V avgustu sem pustil delo v klavnici in tudi nadaljnje učenje v zidarski šoli, katero sem pohajal štiri mesece. Zopet me je prišla želja, da odpotujem v druge kraje.

XXIV

Zapustil sem Chicago in se odpeljal po cestni železnici v Milwaukee. Naslednji dan sem šel vprašat za delo v neko livarno na 38. cesti. Delo sem dobil in lahko bi bil začel takoj delati, a sem se premislil. Potem sem se oglašil v uradu International Harvester Co., kjer so mi povedali, da ne jemljejo novih delavcev. Celo one, ki še delajo, bodo najbrže potisnili na cesto. Tako so mi povedali v pisarni in

tako se je tudi zgodilo. To je bilo v novembru leta 1929. v začetku ameriške krize in svetovne brezposelnosti.

V Milwaukeeju se nisem prav nič obotavljal, temveč jo takoj odkuril nazaj v Chicago s tovornim vlakom. Ko je vlak drvel po progi, se mi je približal od drugega vagona zavirač in me vprašal, kam sem namenjen. Povedal sem mu, da sem pred par dnevi prišel iz Chicaga in da se vračam nazaj. Zavirač mi je nato pojasnil, da vlak, s katerim se peljem, ne gre v Chicago, temveč v Kansas City.

Jaz sem se zelo čudil, kako sem se mogel tako zmotiti. Misli sem, da me hoče zavirač potegniti, toda kmalu sem se prepričal, da se peljem v napačno smer. Zavirač mi je priporočal, naj se peljem do prve postaje v Iowa, tam naj izstopim in potem naj se odpeljem z vlakom, ki bo vozil naravnost v Chicago.

Ko se je končno vlak ustavil na postaji, sem izstopil in čakal par ur drugega vlaka, ki je vozil proti Chicagu. Po svoji nepredvidnosti sem se odpeljal v napačno smer 150 milj.

Ko je prisopihal tovorni vlak, sem se previdno spizil na stre-

ho vagona in vožnja proti Chicagu se je nadaljevala. Po peturni vožnji sem dospel na cilj. Oglasil sem se pri znanemu rojaku in pri njem ostal na stanovanju. Po par dneh bivanja v Chicagu sem zopet delal načrte, v katero stran jo bom mahnil. Namen sem imel zopet odpotovati iz mesta ter se poslužiti proste vožnje na tovornem vlaku. Šel sem v bližino postaje in čakal prilike, da privozi vlak. Okrog desete ure zvečer se je prikazal in jaz sem se mu previdno približal, zagraabil za drog na vagonu in zlezal na streho. Vlak je odbrzel dalje in v eni uri je že privozil na odprto polje izven mesta.

Ko je vlak drvel enakomerno naprej, sem opazil paznika, ki se mi je bližal. Kmalu je bil pri meni in začel me je zmerjati in psovati. Odgovarjal mu nisem, ker bi ga še bolj razjezil in skočiti z vlaka si nisem upal, ker bi se bil lahko ubil, kajti vlak je drvel z vso silo naprej. Paznik je tudi prenehal kričati in uverjen sem bil, da me bo aretiriral, kadar se bo vlak ustavil. V nekem kraju je začel počasi vrtiti in takrat sem skočil na tla in še danes se mi čudno zdi, da si nisem nog polomil. Paznik je zijal za menoj, jaz sem pa dal petam vetra in jo odkuril preko tračnic.

Ko sem se nekoliko opomogel, sem začel tuhtati, kako bom na-

HAYES DENTAL OFFICE
326 S. STATE ST.
Opposite Davis Stern, Bldg.

TISKARNA S.N.P.
SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, kolektarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.
TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unjsko delo prve
Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWDALE AVENUE
Chicago, Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.
Tam se dobe ne željo tudi vse ostane pojasnila